

Sygn. akt II CSKP 1511/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 kwietnia 2023 r. w Warszawie,
skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 21 lipca 2020 r., VI ACa 726/18,
w sprawie z powództwa M.C.
przeciwko Bank w W.
o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

SSN Władysław Pawlak SSN Agnieszka Piotrowska SSN Roman Trzaskowski
(zdanie odrębne)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego Banku w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, zasądzającego od pozwanego na rzecz powódki M. C. kwotę 221 870,96 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lipca 2017 r. do dnia zapłaty.

Według ustaleń faktycznych Sądów obu instancji w dniu 14 września 2007 r. powódka oraz B. N. zawarli umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do franka szwajcarskiego (CHF) w kwocie 195 659,38 zł stanowiącej równowartość 87 857,83 CHF, przy czym rzeczywista równowartość miała zostać określona z chwili wypłaty kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do PLN, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Kredyt został udzielony w części na refinansowanie kredytu konsumpcyjnego i zadłużenia na karcie kredytowej, zaś pozostała część miała być przeznaczona na cele konsumpcyjne. Spłata kredytu została rozłożona na 360 miesięcznych równych rat kapitałowo-odsetkowych. Oprocentowanie kredytu było zmienne, a na dzień sporządzenia umowy wyniosło 7,96% w skali roku, na które składała się suma obowiązującej zmiennej stawki DBCHF i stałej marży banku wynoszącej 5,25%. W dniu wypłaty kredytu lub każdej jego transzy kwota wypłaconych środków była przeliczana na CHF według kursu kupna tej waluty - określonego w bankowej tabeli kursów - obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Z kolei wysokość rat była ustalana jako równowartość wymagalnej spłaty wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut - określonego w bankowej tabeli kursów - obowiązującego w dniu spłaty raty. Według umowy bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut była sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez Narodowy Bank Polski (NBP). Tabela miała być sporządzana na godz. 16 każdego dnia roboczego i obowiązywać przez cały następny dzień roboczy. Indeks DBCHF dla każdego miesiąca był obliczany jako średnia arytmetyczna stawek LIBOR 3M obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczonym od 26 dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. Indeks DBCHF ulegał zmianie w okresach miesięcznych i obowiązywał od

pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość tego indeksu była różna od obowiązującej stawki indeksu DBCHF o przynajmniej 0,1 punktu procentowego. Umowa przewidywała, że na wniosek kredytobiorcy bank może wyrazić zgodę na przewalutowanie kredytu pod warunkiem, iż saldo kredytu po przewalutowaniu spełnia warunki określone dla maksymalnej kwoty kredytu, w zakresie wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia spłaty kredytu i pozytywnej weryfikacji zdolności kredytowej kredytobiorcy.

Przed zawarciem umowy kredytodawca przedstawił powódce wpływ zmian oprocentowania i kursu waluty na wysokość miesięcznych rat, przy założeniu, że wysokość kredytu wynosi 150 000 zł, a okres spłaty kredytu wynosi 15 lat i oprocentowaniu kredytu złotowego w wysokości 6%, a indeksowanego do CHF w wysokości 3%. W symulacji przedstawiono warianty zakładające, że: kurs CHF oraz stopy procentowe kształtują się na poziomie z dnia sporządzenia symulacji (rata kredytu w PLN była o ok. 230 zł wyższa niż kredytu indeksowanego do CHF; stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20%; kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,3752 punktu procentowego, co daje wzrost o 15,6%; stopa procentowa wzrośnie o 4 punkty procentowe, wówczas rata kredytu w PLN była wyższa o ok. 260 zł od kredytu indeksowanego do CHF; stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu 12 miesięcy, tj. o 1,83 punktu procentowego w przypadku kredytów w PLN i o 0,518 punktu procentowego w przypadku kredytów indeksowanych kursem CHF, wówczas rata kredytu w PLN byłaby wyższa o 340 zł w stosunku do kredytu indeksowanego do CHF.

W dniu 14 maja 2013 r. strony zawarły aneks do umowy kredytu, na podstawie którego przewidziano dla kredytobiorcy prawo dokonywania spłaty kredytu także bezpośrednio w walucie indeksacyjnej. Ponadto postanowiono, że ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie R. spreadu walutowego w wysokości 7%, zaś ustalenie kursu sprzedaży na dodaniu spreadu walutowego w wysokości 6%.

Do 11 lutego 2015 r. pozwany Bank otrzymał z tytułu spłaty kredytu łączną kwotę 472 382,06 zł oraz 8 010 CHF, a tym samym uzyskał zaspokojenie wszystkich roszczeń z tytułu tej umowy. Spłaty kredytu dokonała powódka w łącznej kwocie 25 599,40 zł i 6 620 CHF, a także J.F., która wpłaciła 45 560 zł i 890 CHF oraz K. F. w kwocie 22 176,71 zł. Ponadto zapłaty kwoty 350 000 zł dokonała Y. sp. z o.o., wykonując zobowiązanie do zapłaty zadatku, wynikające z przedwstępnej umowy sprzedaży nieruchomości zawartej z powódką. Drugi z kredytobiorców B.N. nie uczestniczył w spłacie kredytu. W małżeństwie kredytobiorców ustanowiona została rozdzielność majątkowa. Środki na spłatę kredytu pochodziły z majątku osobistego powódki.

Sądy obu instancji powołując się na przepisy Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa nr 93/13/EWG”), art. 385¹ § 1 k.c. oraz wybrane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego, uznały powództwo za zasadne podnosząc, że wskutek niedozwolonego charakteru postanowień umowy kredytowej dotyczących zasad ustalania kursów walut, przy braku możliwości utrzymania tej umowy po ich wyeliminowaniu, umowa ta jest nieważna, gdyż tak ukształtowany stosunek prawny pozostaje w sprzeczności z ustawą ze względu na naruszenie granic swobody umów (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.). W konsekwencji wszystkie świadczenia powódki spełnione w PLN ponad kwotę 170 000 zł stanowiły świadczenie nienależne, a wobec tego z uwagi na wpłaty na rzecz pozwanego w wykonaniu tej umowy na łączną kwotę 472 382,06 zł i 8 010 CHF, żądana pozwem kwota jest mniejsza od wynikającej stąd różnicy pomiędzy kwotą wypłaconego przez bank kredytu a kwotami wpłaconymi na poczet jego spłaty.

Sąd drugiej instancji zwrócił też uwagę na niewypełnienie przez pozwany Bank obowiązków informacyjnych dotyczących ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty, które to ryzyko według umowy zostało w całości przerzucone na konsumenta.

W skardze kasacyjnej pozwany zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji wniósł o jego uchylenie w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu

Okręgowego w Warszawie w zakresie, w jakim zostało uwzględnione powództwo oraz rozstrzygnięto o kosztach procesu i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenia powództwa w całości, ewentualnie uchylenie obu wyroków w powyższym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie: 1) prawa procesowego, tj. art. 385 w zw. z art. 386 § 4, art. 72 § 1 pkt 1 i art. 195 § 1 k.p.c. przez oddalenie apelacji z powodu uznania łączącej strony umowy za nieważną, w sytuacji gdy przy tak określonym przedmiocie procesu, po stronie kredytobiorców występuje współuczestnictwo procesowe materialne konieczne, a powództwo w sprawie nie zostało wytoczone przez wszystkie osoby występujące po stronie kredytobiorców jako jedna wielopodmiotowa strona umowy; art. 385 w zw. z art. 321 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. na skutek oddalenia apelacji i w konsekwencji uwzględnienie roszczenia o zapłatę na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c., jako zwrotu uiszczonych świadczeń przez powódkę na podstawie umowy dotkniętej nieważnością, w sytuacji gdy pozwem objęto żądanie zapłaty oparte na zarzucie uznania postanowień indeksacyjnych za niedozwolone w znaczeniu określonym w art. 385¹ § 1 k.c., rozumiane jako zwrot nadpłaty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotami faktycznie uiszczonymi z tytułu realizacji umowy kredytu, a hipotetycznymi spłatami, jakie miałyby miejsce, gdyby z umowy wyeliminowano klauzule indeksacyjne, z pozostawieniem postanowień przewidujących oprocentowanie kredytu zastrzeżone dla zobowiązania w walucie obcej, podczas gdy żądanie stwierdzenia nieważności umowy nie zawiera się w roszczeniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niewiążące, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku w zakresie przedmiotu nieobjętego żądaniem; 2) prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 93/13/EWG przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na niewyodrębnieniu w łączącej strony umowie kredytowej klauzul ryzyka walutowego, dotyczących zastosowania mechanizmu indeksacji zobowiązania kredytowego kursem waluty obcej oraz klauzul spreadów walutowych dotyczących wyłącznie odesłania do stosowanych przez bank kursów walutowych oraz przyjęciu, że wszelkie obecne w łączącej strony umowie kredytowej klauzule związane z indeksacją kredytu kursem waluty obcej określają

główne świadczenia stron, podczas gdy w świetle aktualnego na dzień orzekania orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wydanego na gruncie podobnych spraw, wyłącznie klauzule ryzyka walutowego są postanowieniami określającymi główne świadczenia stron, zaś klauzule spreadowe głównych świadczeń stron nie określają i nawet gdyby klauzule ryzyka walutowego podlegały indywidualnej kontroli przez pryzmat przesłanek, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. i art. 3 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG, to nie spełniają one przesłanek uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, zaś pozbawienie umowy jej klauzul spreadowych nie oznacza, że umowa ta nie określa głównych świadczeń stron; art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 93/13/EWG przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż postanowienia umowne przewidujące indeksację kredytu kursem waluty obcej (klauzule ryzyka walutowego) nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, podczas gdy brzmienie tych postanowień, wyrażonych prostym i zrozumiałym językiem, w sposób jednoznaczny wskazuje, że kredyt jest indeksowany kursem waluty obcej, co w konsekwencji doprowadziło do uznania tych klauzul za bezskuteczne, podczas gdy klauzule ryzyka walutowego, jako postanowienia określające główne świadczenia stron oraz sformułowanie w sposób jednoznaczny, nie podlegają indywidualnej kontroli postanowień wzorca umownego na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.; art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. 2022 r. poz. 2324; dalej: „pr. bank.”) oraz art. 65 i art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG przez ich niezastosowanie, polegające na braku przyjęcia, że dopuszczalnym jest odwołanie się przy wykładni umowy stron do bezwzględnie obowiązującego i bezpośrednio stosowanego przepisu prawa krajowego w postaci art. 69 ust. 3 pr. bank., bądź wykładni oświadczeń woli stron w myśl art. 65 k.c., bądź też normy dyspozytywnej w postaci art. 358 § 2 k.c. w miejsce uznanych za niedozwolone postanowienia umowne klauzul spreadów walutowych odsyłających przy dokonywaniu rozliczeń w ramach stosunku umownego stron do tabel kursowych banku, podczas gdy taki proces stosowania prawa jest zdatny do przywrócenia równowagi kontraktowej stron przy jednoczesnym zachowaniu ważności umowy, służy realizacji celów dyrektywy nr 93/13/EWG, a ponadto jest zgodny z przepisami prawa krajowego; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1

dyrektywy nr 93/13/EWG oraz w zw. z motywem 21 tej dyrektywy, przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że skutek stwierdzenia niedozwolonego charakteru całego mechanizmu indeksacji zastosowanego w umowie dochodzi do wyeliminowania z umowy postanowień indeksacyjnych dotyczących zasad wypłaty oraz spłaty kredytu, a w konsekwencji upadku umowy, podczas gdy wyeliminowanie całego mechanizmu indeksacji zastosowanego w umowie powinno prowadzić do uznania, że kredyt jest kredytem złotowym, oprocentowanym według stawki referencyjnej WIBOR charakterystycznej dla zobowiązań w walucie polskiej oraz marży banku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Pomimo zawartego w skardze kasacyjnej wniosku o rozpoznanie jej na rozprawie, a także zarządzenia pierwotnie uwzględniającego ten wniosek w związku z przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2022 r. (k. 759 akt głównych i k. 70 akt Sądu Najwyższego), ostatecznie rozpoznanie jej nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie bowiem z art. 15z⁷ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.; dalej: „ustawa covidowa”) - w wersji obowiązującej od dnia 3 lipca 2021 r. - (por. art. 4 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1090), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID - 19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich Sąd Najwyższy nie jest związany wnioskiem skarżącego o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie również w przypadku występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, bez względu na datę wniesienia skargi, przy czym przepisu art. 15z¹ ust. 1 pkt 3 ustawy covidowej nie stosuje się.

Zmiana stanu prawnego w tej materii nastąpiła dopiero z dniem 15 kwietnia 2023 r. na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), którą został znowelizowany m.in. art. 15 z⁷ ustawy covidowej (por. art. 17 pkt 4 tej

noweli), przy czym zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne zostało wydane 22 marca 2023 r. (k. 90 akt Sądu Najwyższego), a zatem przed wejściem w życie tej noweli (por. art. 29 ust. 4 tej noweli, zgodnie z którym czynności dokonane na podstawie art. 15 zzs⁷ w brzmieniu dotychczasowym, pozostają w mocy, jeżeli do skierowania sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym doszło przed dniem wejścia w życie noweli, a zachodziły przesłanki do rozpoznania sprawy na rozprawie zgodnie z art. 398¹¹ § 1 k.p.c.).

II. Kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią prawa lub obowiązki im wspólne lub oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (współuczestnictwo materialne) (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.). Współuczestnictwo konieczne czynne, o którym stanowi art. 72 § 2 k.p.c. w zw. z art. 195 § 1 k.p.c. jest kwalifikowaną postacią współuczestnictwa materialnego. Współuczestnictwo konieczne może wynikać z istoty stosunku prawnego, gdy sama istota tego stosunku będącego przedmiotem sporu wskazuje na konieczność łącznego występowania uprawnionych, czyli na istnienie łącznej legitymacji procesowej, a po drugie, z przepisu ustawy, gdy niezależnie od istoty stosunku prawnego ustawa wyraźnie wskazuje na konieczność współwystępowania w procesie określonych podmiotów.

Wbrew jednak stanowisku skarżącego w sprawie, ze względu na przedmiot roszczenia, po stronie powodowej nie zachodziło współuczestnictwo konieczne w rozumieniu art. 72 § 2 k.p.c., w związku z zaciągnięciem spornego kredytu także przez męża powódki. Wszak powódka nie żądała stwierdzenia (ustalenia) nieważności umowy kredytowej, lecz domagała się ostatecznego rozliczenia w związku z zakończeniem tej umowy na skutek przedterminowej spłaty kredytu i w konsekwencji zwrotu nadpłaconych rat kapitałowo-odsetkowych w tej części, w jakiej ich wysokość została ustalona przez kredytodawcę na podstawie abuzywnych postanowień tej umowy. Tego rodzaju świadczenie jest podzielne, a zgodnie z art. 379 § 1 k.c., jeżeli jest kilku dłużników albo kilku wierzycieli, a świadczenie jest podzielne, zarówno dług, jak i wierzytelność dzielą się na tyle niezależnych od siebie części, ilu jest dłużników albo wierzycieli. Części te są równe, jeżeli z okoliczności nie wynika nic innego. Według art. 379 § 2 k.c.

świadczenie jest podzielne, jeżeli może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości.

Legitymacja procesowa czynna po stronie powódki, bez udziału jej męża, nie budzi wątpliwości, gdyż w jej małżeństwie występuje ustrój rozdzielności majątkowej. Oznacza to, że przy przyjęciu oczywistej podzielności dochodzonego w tej sprawie świadczenia pieniężnego, powódka mogłaby dochodzić swojej części, jednakże jak wynika z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych, spłata kredytu została dokonana z majątku osobistego powódki, a zatem zgodnie z art. 379 § 1 zdanie drugie *in fine* k.c. była ona uprawniona do dochodzenia całości nadpłaty. Poza tym, gdyby nawet potraktować więź pomiędzy powódką i jej mężem - w kontekście przedmiotu sporu, tj. zwrot nadpłaconego świadczenia pieniężnego - jako przykład solidarności wierzycieli, to i tak legitymacja powódki wynikałaby z art. 367 § 2 zdanie drugie k.c., który stanowi, że w przypadku solidarności czynnej, gdy powództwo wytoczy jeden z wierzycieli, dłużnik powinien spełnić świadczenie do rąk tego wierzyciela, zaś do ewentualnych rozliczeń między wierzycielami miałby w takiej sytuacji zastosowanie art. 378 k.c.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także drugi z zarzutów naruszenia prawa procesowego, tj. art. 321 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., ponieważ Sądy obu instancji orzekły o przedmiocie, który był objęty żądaniem pozwu i w dodatku na wskazanej podstawie prawnej wywodzonej z regulacji dotyczącej zwrotu nienależnego świadczenia. Jak wspomniano wyżej *petitum* pozwu nie obejmowało żądania stwierdzenia nieważności umowy kredytu. Jakkolwiek w uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że jej roszczenie jest wynikiem różnicy pomiędzy kwotami pobranymi przez pozwanego tytułem spłaty kredytu, a kwotami, które były należne, po wyeliminowaniu abuzywnych klauzul indeksacyjnych (k. 6; dochodzoną pozwem kwotę pieniężną powódka wyliczyła zakładając, że został jej udzielony kredyt w walucie krajowej z oprocentowaniem wynikającym z umowy kredytowej, czyli zgodnie ze zmiennym wskaźnikiem DBCHF i stałą marżą kredytodawcy; por. też uzasadnienie pozwu k. 25-27). Sądy obu instancji przyjęły, że wskutek abuzywnych klauzul waloryzacyjnych umowa kredytu była nieważna, a w konsekwencji uznały, iż żądana przez powódkę kwota - niższa od tej, której mogła się domagać w świetle teorii dwóch kondycji - była w pełni zasadna.

Zaistniałej sytuacji procesowej nie można więc traktować jako orzekanie poza granicami żądania pozwu.

III. Stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane jednoznacznie.

Za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „główny przedmiot umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 93/13/EWG, należy uważać te postanowienia, które określają podstawowe świadczenie w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 26 lutego 2015 r., C - 143/13, z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneascu SA). Do tego typu postanowień w konkretnych sprawach Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaliczał postanowienia zawierające klauzule ryzyka walutowego, które wiążą się z obciążeniem konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty, co ma przełożenie na zwiększenie kosztu kredytu (zob. wyroki z 14 marca 2019 r., C - 118/17, Zsuzsanna Dunai v. ERSTE Bank Hungary Zrt. oraz z 3 października 2019 r., C - 260/18, Justyna Dziubak, Kamil Dziubak v. Raiffeisen Bank International AG).

Należy też zwrócić uwagę, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego na gruncie kredytów indeksowanych do waluty obcej wskazuje się, że unieważnienie klauzul przeliczeniowych doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu w walucie obcej (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C-260/18, K. Dziubak, J. Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG oraz wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, z 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, nr 1, poz. 9, z 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, z 30 września 2015 r., I CSK 800/14 i z 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12).

W świetle dyrektywy nr 93/13/EWG, pojęcie znaczącej nierównowagi na niekorzyść konsumenta należy ocenić, przeprowadzając analizę przepisów krajowych mających zastosowania w przypadku braku porozumienia stron, aby ocenić, czy i, w odpowiednim przypadku, w jakim zakresie postanowienia umowne stawiają konsumenta w sytuacji gorszej niż ta przewidziana w obowiązujących przepisach krajowych; aby ustalić, czy ta równowaga powstaje „w sprzeczności z wymogami dobrej wiary”, należy sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby dany warunek w drodze negocjacji indywidualnych (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 marca 2013 r., C - 415/11, Mohammed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya Tarragona i Monresa).

Konsument jest stroną słabszą w stosunku do przedsiębiorcy, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. Z tej przyczyny art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG przewiduje, że nieuczciwe warunki nie będą wiążące dla konsumenta. Jest to przepis bezwzględnie wiążący, który zmierza do zastąpienia formalnej równowagi praw i obowiązków stron,

ustanowionych w umowie, równowagą rzeczywistą, która przywraca równość stron. Sąd krajowy zobowiązany jest do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowne wchodzące w zakres stosowania dyrektywy mają nieuczciwy charakter i by dokonawszy takiego badania, zniwelował brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 4 czerwca 2009 r., C - 243/08, Pannon GSM, motywy 31,32, z 14 czerwca 2012 r., C - 618/10, Banco Espanol de Credit SA, v. Joaquin Calderon Camino, motywy 39, 40, 42,43, a także wyrok z 3 marca 2020 r., C - 125/18, Gomez del Moral Guasch, motyw 62).

Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c. niedozwolone postanowienie umowne nie wiąże konsumenta, co uzasadnia jego bezskuteczność od samego początku, którą sąd uwzględnia z urzędu (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 26 października 2006 r. w sprawie E. M. Mostaza Claro przeciwko Centro Movil Millenium, C - 243/08 i z 1 października 2015 r. w sprawie M. Bucura przeciwko S.C. Bancpost SA, C - 348/14; uchwała Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87, wyrok Sądu Najwyższego z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13).

Sporna umowa kredytu została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz. 984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej,

z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (zob. wyrok z 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10 oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14) Umowa kredytu indeksowanego, przewidująca tzw. spread walutowy, mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 pr. bank.).

Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Wprawdzie kurs wymiany waluty obcej w stosunku do waluty krajowej zmienia się w długim okresie kredytowania, co utrudnia także kredytodawcy przewidzenia zmiany obciążenia finansowego, jakie może pociągać za sobą określony w umowie kredytu mechanizm przeliczeniowy, jednakże okoliczność ta nie może uzasadniać niewskazania w postanowieniach umowy, a także w informacjach przekazywanych przez przedsiębiorcę konsumentowi przed jej zawarciem, kryteriów stosowanych przez bank w celu ustalenia kursu wymiany mającego zastosowanie do obliczenia kwoty wypłaconego kredytu i kwot poszczególnych rat. Konsument musi mieć zapewnioną możliwość zrozumienia, do czego się zobowiązuje (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 18 listopada 2021 r., C - 212/20, MP, BP przeciwko „A” prowadzącego działalność za pośrednictwem ‘A’ S.A.). Ciężar dowodu, że klauzula umowna w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy nr 93/13/EWG była jasna i zrozumiała spoczywa na przedsiębiorcy (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique).

W aktualnym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego rozróżnia się abuzywność postanowień dotyczących kryteriów przeliczania waluty krajowej na walutę denominacyjną/indeksacyjną (klausule kursowe), od innych klauzul, których zastrzeżenie w umowie jest także równoznaczne z obciążeniem konsumenta ryzykiem walutowym, tj., negatywnymi następstwami deprecjacji waluty krajowej (tzw. klauzule ryzyka walutowego) (zob. wyroki z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA, z 22 lutego 2018 r., C - 119/17, z 20 września 2018 r., C - 51/17, OTP Bank Nyrt. i in. v. Terez Ilyez i in., z 14 marca 2019 r., C - 118/17, Zsuzsanna Dunai v. ERSTE Bank Hungary Zrt., z 6 grudnia 2021 r., C 670/20, ERSTE Bank Hungary Zrt., uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., II CSK 382/18 i z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Postanowienia umowy kredytu zawierające tzw. klauzulę ryzyka walutowego dotyczą głównego świadczenia konsumentów (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique). W celu zadośćuczynienia wymaganiu ich transparentności, nie jest wystarczająca ogólna informacja przedsiębiorcy pozwalająca konsumentowi na zrozumienie, że w zależności od zmian kursu wymiany zmiana parytetu pomiędzy walutą rozliczeniową a walutą spłaty może pociągać za sobą niekorzystne konsekwencje dla jego zobowiązań finansowych, ani przedstawienie mu ewentualnych wahań kursów wymiany. Konsument powinien być jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19, VP i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance S.A., Procureur de la Republique oraz wyrok Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

W wyroku z 10 czerwca 2021 r., C - 776/19, C - 782/19 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 3 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG należy dokonywać w ten sposób, że warunki umowy kredytu, które powodują skutek w postaci ponoszenia nieograniczonego ryzyka kursowego przez kredytobiorcę, mogą doprowadzić do powstania znaczącej nierównowagi wynikających z tej umowy kredytu praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, jeśli przedsiębiorca nie mógłby racjonalnie oczekiwać, przestrzegając wymogu przejrzystości w stosunku do konsumenta, że ten konsument zaakceptowałby, w następstwie indywidualnych negocjacji, nieproporcjonalne ryzyko kursowe, które wynika z takich warunków (por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22).

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r. II CSK 483/18, Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane z zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne.

Ochrona konsumenta może zostać zapewniona jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną jego rzeczywiste i tym samym bieżące interesy, a nie interesy, jakie miał w okolicznościach istniejących w chwili zawarcia danej umowy. Podobnie skutki, przed którymi interesy te powinny być chronione, to takie, które rzeczywiście powstałyby, w okolicznościach istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, gdyby sąd krajowy unieważnił tę umowę, a nie skutki, które w dniu zawarcia tej umowy wynikałyby z jej unieważnienia (por.

wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C - 260/18, motyw 51).

Abuzywność niektórych postanowień umownych zawieranych z udziałem konsumentów, nie oznacza, że cała umowa jest nieważna; strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.), przy czym, co wynika z art. 6 ust. 1 *in fine* dyrektywy nr 93/13/EWG - o ile jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Sądy krajowe zobowiązane są wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, z tym że nie są uprawnione do zmiany jego treści, bowiem umowa powinna w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile jest to prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 czerwca 2012 r., C - 618/10, Banco Espanol de Credit SA v. Joaquin Calderon Camino, motyw 64-65, i z 30 maja 2013 r., C - 488/11, Asbeek Brusse, de Man Garabito v. Johani BV, postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 22 lutego 2018 r., C - 126/17, ERSTE Bank Hungary), które sąd krajowy powinien ocenić z urzędu, zgodnie z podejściem obiektywnym (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 29 kwietnia 2021 r., C - 19/20, I.W., R.W., v Bank BPH S.A.).

W wyroku z 3 października 2019 r., C - 260/18, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG, należy interpretować w ten sposób, że: - stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidującym, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów (w tym kontekście Trybunał nawiązał do wskazanych przez krajowy sąd pytający przepisów art. 56 i art. 354 k.c.), które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę, a zatem możliwość zastąpienia abuzywnych postanowień umownych, która stanowi wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą dana umowa pozostaje wiążąca dla stron tylko wtedy, gdy może ona nadal obowiązywać bez

zawartych w niej nieuczciwych warunków, jest ograniczona do przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym lub mających zastosowanie, jeżeli strony wyraża na to zgodę i opiera się w szczególności na tym, że takie przepisy nie zawierają nieuczciwych warunków; - nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy; - stoi on na przeszkodzie utrzymywaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie prowadziłoby do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, gdyby ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy.

W kolejnym wyroku z 8 września 2022 r., C - 80/21, C - 81/21 i C - 82/21, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy nr 93/13/EWG należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego, a ponadto stoją na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter nie całości warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, lecz jedynie elementów tego warunku, które nadają mu nieuczciwy charakter, w związku z czym warunek ten pozostaje, po usunięciu takich elementów, częściowo skuteczny, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego, w tym typowych klauzul kursowych (odsyłających do tabel bankowych) wchodzi w rachubę tylko, gdy, po pierwsze, po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa

krajowego, z tym, że wola stron umowy nie ma znaczenia; po drugie, całkowity upadek umowy naraża konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta oraz zastrzeżeniem, że do celów tej oceny decydująca jest wola w tym przedmiocie konsumenta; i po trzecie, istnieje przepis dyspozytywny albo przepis mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, który mógłby zastąpić wyłącznie niedozwolone postanowienie umowne, umożliwiając utrzymanie umowy z korzyścią dla konsumenta. W sytuacji, gdy powyższe przesłanki są spełnione klauzula abuzywna zostaje zastąpiona i umowa zostaje utrzymana w mocy. Natomiast, gdy przesłanki zastąpienia nie są spełnione, umowa jest w całości nieskuteczna, chyba że konsument wyrazi zgodę na niedozwolone postanowienie, przywracając mu jednostronnie skuteczność (zob. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 26 marca 2017 r., C - 70/17, C- 179/17, Abanca Corporation Bancaria SA, v. Albertowi Garcii Santosowi i Bankia SA, v. Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i in. i z 3 października 2019 r., C - 260/18 Justyna Dziubak, Kamil Dziubak v. Raiffeisen Bank International AG oraz z dnia 18 listopada 2021 r., C - 212/20).

W stanie faktycznym sprawy kwestia udzielenia przez powódkę następczej zgody na dalsze obowiązywanie umowy kredytu, pomimo zawartych w niej niedozwolonych postanowień oraz ze względu na wadliwe wypełnienie przez pozwany Bank obowiązków informacyjnych co do ryzyka walutowego i jego skali, nie wchodzi w rachubę, podobnie jak i problem ewentualnych ujemnych skutków wynikających ze stwierdzenia nieważności takiej umowy, ponieważ powódka spłaciła całą należność łącznie w kwocie 472 382, 06 zł + 8010 CHF, czyli stanowiącej prawie półtorakrotność ponad kwotę udzielonego kredytu (195 659, 38 zł).

Ponadto powódka nie wyraziła zgody na zastępcze unormowanie abuzywnych postanowień umownych przez odwołanie się do art. 358 § 1 i 2 k.c. Należy bowiem zauważyć, że art. 358 k.c. w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej i określającym

wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, wszedł w życie dopiero w styczniu 2009 r. w związku z nowelizacją kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506) i z uwagi na datę zawarcia umowy kredytu (wrzesień 2007 r.) nie może mieć w tej sprawie zastosowania. Z kolei zawarcie przez strony 14 maja 2013 r. aneksu do umowy kredytowej, w którym zostały uregulowane w szczególności zasady określenia wysokości spreadu walutowego, a także przewidziano dla kredytobiorców uprawnienie do spłaty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacyjnej, nie mogło sanować wadliwości klauzul indeksacyjnych w postaci nadanej umową przed tym aneksem. Także okoliczność, iż ostatecznie kwota tzw. spreadu walutowego (marża) stosowanego przez pozwany Bank nie była znacząca za okres przed zawarciem tego aneksu, nie jest istotna, gdyż o abuzywności spornych postanowień nie decyduje to, w jaki sposób i w jakim rozmiarze był faktycznie stosowany przewidziany na ich podstawie spread walutowy, lecz to, że postanowienia te nie określały jasnych i jednoznacznych kryteriów naliczania tej marży.

Nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia także któregośkolwiek z zarzutów skierowanych przeciwko podstawie prawnej zaskarżonego rozstrzygnięcia, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

[SOP]

ał